

Kiadóhivatal:

Bezerédj István-utca 5. szám.

Az előfizetési pénzek és hirdetések ide küldendők.

Hirdetések

legjutányosabb számítással, díj-szabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség:

Bezerédj István-utca 5. szám.

Ide küldendők a lapot érdeklő összes közlemények.

Előfizetés:

egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.

Néptanítók,

ha az előfizetést egész évre előre beküldik, 5 kor.

TOLNAVÁRMEGYE TÁRSADALMI, KÖZIGAZGATÁSI ÉS KÖZGAZDASÁGI ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETILAP.
AZ ORSZÁGOS M. KIR. SELYEMTENYÉSZTÉSI FELÜGYELŐSÉG HIVATALOS LAPJA.

Belmunkatárs **JANOSITS KÁROLY.**Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **BODNAR ISTVÁN.**

Egyes szám ára 20 fillér.

Munkásgimnáziumok.

Az »*Uránia*« magyar tudományos egyesület indította meg azt az üdvös mozgalmat, hogy a munkásoknak megfelelő alkalom és mód nyújtassék hasznos ismeretek szerzésére.

Tekintve a cél nemes voltát és tekintve azt, hogy az ifjú iparos és kereskedő nemzedék fogja a legközelebbi jövőben Magyarország polgári osztályának törzsét alkotni, kiváltképpen az iparos és kereskedő, inasiskolát végzett és katonai szolgálat előtt álló fiatal segédek rendszeres tanításával foglalkozik.

A munkásgimnázium e végből részint vetítéses felolvasásokat, részint sorozatos szabad előadásokat tartat, kísérletekkel, tárgyak és készítmények bemutatásával.

Ezek az előadások azonban inkább az általános közművelődést mozditják elő, mint az ipari szakképzést.

De az *Uránia* ezen törekvése nagyon is indokoltá válik, ha egy rövidke pillantást vetünk a statisztikai adatokra. Magyarországon 105.000 iparosinasból nem egészen 80.000 részesül rendszeres tanonciskolai oktatásban, 10.000 csak ismételő iskolába jár, 15.000 ellenben semminemű tanításhoz nem juthat. Vannak azonban ennél még meglepőbb adatok is.

A felszabaduló fiatal segédek száma mintegy 15.000-re megy évenként. Ezek legnagyobb részben 16—17 esztendő fiatal fiúk, akik már átmentek az életnek egyik legkeményebb iskoláján, akik már tapasztalatból tudják, hogy a boldoguláshoz tudás kell és akik ugyanezért művelődésre való törekvésüknek, a komoly tanulmányágnak általában igen dicséretreméltó jeleit adják. Bizonyítják ezt az országban fenálló 452 inasiskola igazgatóságának jelentései, amelyek konstatálják, hogy az iskola harmadik osztályába járó fiúk figyelmességükkel és szorgalmukkal meglepően különböznek alsóbb osztálybeli társaiktól. Ezeket tehát a felszabadulás éppen abban az időben éri, mikor már megkomolyodtak és amikor a tanításnak legtöbb hasznát vehetnék. Sajnos, amint felszabadulnak, elesnek a tanulás minden lehetőségétől, mert a tanonciskola bezárul számukra, más intézmény pedig, ahol magukat tovább képezhetnék, oly csekély számban van, hogy azokba csak egy elenyésző töredék juthat be közülök.

Abból a 15.000, évenként felszabaduló 16—17 éves fiúból csak négy év múlva lesz hadköteles, a katonasor előtt álló fiatal segédek száma tehát 60.000-re megy. És ebből a nagy tömegeből a különböző állami, társulati és egyesületi esti tanfolyamokon csak mintegy 3000 segéd részesül oktatásban.

A többi, mintegy 57.000 fiatal segéd ellenben, nemhogy tanításhoz jutna, de

az önképzés eszközeitől is el van zárva. Szellemi életük egyedüli központjával az ifjúsági egyesületek kínálkoznak, ezek egynémelyike önképző egyesületek is nevezik magát. De aki működésüket figyelemmel kíséri, szomorúan tapasztalhatja, hogy könyvtárak is alig van és ha van is, néhány rossz regényből és folyóiratból áll. Szóval ezekben az egyesületekben, (tisztelt a kivételeknek) a fiatal segédek sem az önképzéshez szükséges szellemi irányításhoz, sem pedig a megfelelő könyvekhez nem juthatnak.

Hazai közoktatásügyünk e tétongó hézagának kitöltésére az *Uránia* Magyar Tudományos Egyesület fogott tehát hozzá azáltal, hogy a közművelődésre szükséges tananyagot a szemléltető oktatás céljára alkalmas előadásokban megíratta.

A tantárgyak megírásával, beosztásával, az előadások anyagának elrendezésével azonban még csak lehetővé vált a középfokú oktatás kiterjesztése, de megvalósulása korántsem lenne biztosítva. E tekintetben kedvezőtlen tapasztalatokban sinesen hiány. Az állam által nagy költséggel fenntartott esti ipari szaktanfolyamokon például, annak dacára, hogy a kenyérkereseti képesség fokozására szolgáló ismeretekre tanítanak, néha nincs segédhallgató, úgy hogy a tanonciskola tanulóit kellett oda berendelni. Kezdetben minden esti tanfolyamnak küzdenie kell e nehézséggel, az angolországi nagyszámu hasonló intézmények sem kerülhették el ezt az átmeneti állapotot, sőt ott, ahol ma száz ezrekre megy a *fizető* iparoshallgatók száma, a múlt század első felében fölállított műszaki tanfolyamok (Mechanisches Institut) nagy részét be kellett zárni, mert nem akadt hallgatójuk. Az egész napi nehéz munkában kifáradt iparossegédnél föl kell ébreszteni előbb a képzeletét, lekömi az érdeklődését és csak azután keltetni föl benne a tudásvágyat.

Az *Uránia* számolt ezzel a körülménnyel és a munkásgimnáziumot mindjárt elejétől fogva úgy tervezte, hogy abban kizárólag *szemléltető* előadásokat tartanak és a tankönyveket is a szemléltető oktatás céljaihoz alkalmazva íratta meg. Minden szemléltetővé tehető fogalomról kép készült, amelyek szervesen be vannak kapcsolva a szövegbe. Minden előadáshoz mintegy 50—60 ilyen kép tartozik s ezeket az előadó a falra vetítve bemutatja a hallgatóságnak. És hogy mily szerencsés megoldás ez, mutatja az eddig elért eredmény; a hallgatóság mindig zsúfolásig megtöltötte az előadási termet.

Nagyon is üdvös és célszerű tehát ezeknek a munkásgimnáziumoknak nálunk való szervezése is.

A munkások el fognak jönni oda, mert szórakozást találnak a képekben és az ezekhez tartozó magyarázatokban, a

melyek által észrevétlenül rendszeres ismeretekhez jutnak. Ezen ismeretek azonban nem fognak az emlékezetükből nyom nélkül elszállni, mert minden előadás után 6—8 fillérért megszerezhetik maguknak azok teljes szövegét füzetekben és otthon olvashatják.

Ugyancsak észrevétlenül jutnak így egy egész kis közhasznú házikönyvtár birtokába, mert a tantárgyankinti 12 füzet egy-egy 18—20 ives vaskos kötetet tesz ki és mikorára végig hallgatják a munkásgimnázium minden tárgyát, a kötetek száma tizenkettőre szaporodik föl. E könyvek később is olvasmányul fognak szolgálni, mint érdekes ismeretek, hasznos tudnivalók gyűjteménye, amelyeket megőrizni érdemes.

Még csak néhány szóval akarjuk megemlíteni a munkásgimnázium tervét és idejét.

A munkásgimnázium három téli tanfolyamból áll. A tanfolyamok október hó 1-én kezdődnek és a következő év március havának 31-én végződnek. (9. §.)

A munkásgimnázium csakis sorozatos előadásokat tart. A vetített tárgyak 12 fejezete 12 egymásra következő hétnak mindig ugyanazon a napján a sorozat megszakítása nélkül kerül előadásra. Az előadó felolvassa a füzetek tartalmát, esetleg szabad előadást tarthat. Előadás végével megfelelő számu füzetet szétoszt a hallgatóság között.

A három évfolyam mindegyikében 4—4 vetítéses tárgy kerül előadásra és pedig kettő októbertől december végeig, kettő januártól március végeig, mindig párhuzamosan, a hétnek különböző napjain.

Az I. évfolyam vetítéses tárgyai: A magyar nemzet története. Magyarország földrajza. Egészségtan. Ipartörténet.

A II. évfolyam tárgyai: Magyar irodalomtörténet. Magyar művelődéstörténet. Egyetemes földrajz. A természettan alapelvei és története.

A III. évfolyam tárgyai: Világtörténet. Törvényismeret, alkotmánytan. Nemzetgazdaságtan. Mezőgazdasági ismeretek.

Azokból a tárgyakból, amelyek az *Uránia* tanítástermében nem fordulnak elő, szabad előadások tarthatók, ilyenek a magyar irálytan, különösen ügyiratok, gyakorlati számtan és mértan, egyszerű kereskedelmi és műhelyi könyvelés, szabadkézi rajz, természetrajz, vegytan, ábrázoló mértan, technologia stb.

Ezen néhány sorból látható, hogy az *Uránia* tudományos egyesület mily nagy körültekintéssel, mily szilárd alapra helyezte el a felnőttek oktatását s ha ez a kijelölt uton halad, annak eredménye el nem maradhat s aztán, ha kellően képzett iparosaink és kereskedőink lesznek, bátran kívánhatjuk az önálló vámterületet.

A muzeum-egyesület közgyűlése.

A tolnamegyei muzeum-egyesület e hó 16-án *Simontsits* Elemér vezető elnök elnöklésével közgyűlést tartott, melyen gróf *Széchenyi* Sándor v. b. t. tanácsos, egyesületi diszelnök is részt vett. A tárgysorozat első pontja a titkári jelentés volt, melyből kiemeljük, hogy az elmúlt tél folyamán nyolcz belépődíjas felolvasást tartottak, melyeken a közönség rendszerint oly csekély számban jelent meg, hogy tekintettel arra is, hogy ezen felolvasások után befolyt 96 korona 50 fillér bevétellel szemben 328 korona 33 fillér volt a kiadás, ezen rendszeres időközökben tartott felolvasások a jövőben megszüntetendők volnának. Ezeknek helyébe azonban szabadtanítási tanfolyamok, az úgynevezett munkásgimnázium volna szervezendő. Többek felszólalása után elhatározottak, hogy a belépődíjas rendszeres felolvasások megszüntetnek s helyébe szabadtanítási tanfolyamok szervezettek. Ez utóbbira nézve *Holub* János polg. isk. igazgató indítványt tett, hogy az iparostanonciskolát végzett fiatal iparossegédek részére is az *Uránia*-féle rendszeres előadások tartassanak. A közgyűlés a tanfolyamok programjába ezt is felvette, általában pedig az egész rendszernek szervezésével a választmányi bizta meg. A pénztárnoki jelentés szerint a egyesület 1908. évi bevétele 1334 korona 43 fillér, kiadása 1307 korona 71 fillér, készpénzmaradvány 26 korona 72 fillér, postatakaréktári betét 290 korona 13 fillér, alapító tagdíj 208 korona 44 fillér, *Konstanczer*-féle alapítvány 188 korona 40 fillér, tagdíj hátralék 632 korona, alapító tagdíjhátralék 300 korona, összes vagyon 1645 korona 99 fillér.

A tagdíjhátralékokra nézve a pénztáros felhívott, hogy a hátralékosok névjegyzékét erélyes behajtás végett az egyesületi ügyesnek adja át; az alapítótagdíj hátralékából 200 korona leiratott. *Ferdinánd* János egyleti pénztáros részére a felmentvény megadatott. Ezenkívül az 1909. évi költségelőirányzat 1538 korona 85 fillér bevétellel és ugyanannyi kiadással megállapított. Ezek után a tisztújítást ejtették meg a következőkép:

Diszelnök: Gróf *Széchenyi* Sándor és gróf *Apponyi* Géza. Vezető-elnök: *Simontsits* Elemér. Alelnökök: *Wigand* János, dr. *Kramolin* Gyula. Titkár: *Kovács* Aladár. Pénztáros: *Ferdinánd* János. Ügyész: Dr. *Örffy* Gyula. Számvizsgálók: *Bodnár* István, *Holub* János, *Krautsack* József.

Választmány. Helybeliek: *Ács* Lipót, *Bajó* János, dr. *Bartal* Kornél, dr. *Fent* Ferenc, *Forster* Zoltán, *Janosits* Károly, *Diczenty* Lajos, dr. *Leopold* Kornél, *Linhardt* Ignác, *László* Géza, ifj. *Leopold* Lajos, dr. *Müller* Ferenc, *Örffy* Lajos, dr. *Szentkirályi* Mihály, *Tihanyi* Domokos. Vidékiek: *Bartal* Béla, *Csapó* Vilmos, *Jeszzenszky* Andor, ifj. *Eötvös* Károly, *Kovács* S. Endre, *Sztankovszky* János, gróf *Széchenyi* Domokos.

Az O. M. K. E. tolnamegyei kerületének közgyűlése.

Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés tolnamegyei kerülete e hó 17-én tartotta beszámoló közgyűlését a szekszárdi Kereskedelmi Kaszinó nagytermében, *Leicht* Lajos elnöklete alatt.

Elnök megnyitó beszédében hangsúlyozta a kereskedők összetartásának szükségét, továbbá a vidéki tagok tevékenységére alapított kerületi szervezetben rejlő értékes erőforrást.

A Dr. *Müller* Ferenc titkár által előterjesztett beszámoló jelentés vázolja a kerület múlt évi tevékenységét, különös súlyt helyezve az adóreform tárgyában az egyesülés által kifejtett tevékenységre, így az elsők közt a tolnamegyei kerület által folyó év január 2-án rendezett népgyűlésre, melynek a kereskedő- és az iparososztály együttműködése kölcsönzött jelentőségét.

A zárszámadás és költségelőirányzat egyhangulag elfogadtattak.

A megüresedett két választmányi tagsági helyre *Leopold* Mihály (Szekszárd) és *Dénes* Izor (Dunaföldvár) választottak meg.

Ezután a közgyűlés a megyénkben a vasúti és postai közlekedés terén uralkodó visszasságokkal foglalkozott és többek nozzászlóalása után elhatározta, hogy az indokolt előterjesztésben az egyesülés központját kéri fel arra, hogy a kereskedelemügyi Miniszteriumnál és az államvasutak igazgatóságánál az uralkodó türehtelen állapotok megszüntetése

iránt tegyen lépéseket és a pécsi posta- és távirtdaigazgatóságához is megkereséssel fog fordulni.

A gyűlés befejezése előtt dr. *Horvát* Jenő rámutatott a Tolnavármegye törvényhatósága által tárgyalt alispáni előterjesztésre a Budapest—Szekszárd—Baranyavár—Pélmonostor—Szerajevói vasúti összeköttetés létesítése céljából felterjesztendő felirat tárgyában s rámutatott annak szükségére, hogy ezen, a megye gazdasági életére s nem utolsó sorban a kereskedelemre életbevágó fontossággal bíró akcióban, az egyesülés is kivegye a részét.

Elnök kilátásba helyezte, hogy a kérdéssel az egyesülés legközelebbi választmányi ülése fog foglalkozni, már most is jelezve, hogy a kerület mindenestre módját fogja ejteni, hogy ezen nagyfontosságú mozgalmat minden rendelkezésre álló eszközzel támogassa.

A közgyűlést bankett követte.

Tanítógyűlés.

I. Választmányi ülés.

A »Tolnavármegyei Általános Tanítóegyesület« 1909 október 20-án tartotta meg választmányi ülését.

A múlt évi választmányi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után a beérkezett pályamunkákról tétetett jelentés.

Kitűzve volt: »Mit tehet és mit tegyen a tanító a nemzetközi szocializmus terjedése ellen«. Jutalom 50 korona.

Ezen tételre 3 pályamunka érkezett be. A 3 közül »A haza minden előtt« és »Valahányszor valamely lángelme a világot megjavítani törekedett, mindannyiszor az ifjúságra vetette szemét« c. jellegű munkát a bíráló bizottság egyformán jutalmazásra ajánlotta, miért is a választmány úgy döntött, hogy az 50 korona jutalom osztassék meg a 2 mű kidolgozója között. Az elsőt *Kálman* Károly szekszárdi rk. tanító, a másodikat *Szalai* Sándor gindlicsaládi áll. isk. igazgató írta.

Dicséretet nyert: »A beszéd indit, a pálya nevez« című dolgozat. Irta: *Perler* Mátyás.

Jövőre pályamunkául 50 korona jutalmazás mellett »Miképpen szervezzük vagy rendezzük az iskolai kirándulásokat« tűzték ki.

A »Tihanyi-alap« 20 korona kamatát *Balla* Sándor szekszárdi rk. tanító, *Károly* nevű fia nyerte el.

König Géza könyvtáros jelentése szerint a könyvtár 340 műből, 421 kötetből áll.

A nagyteremnek a közgyűlés céljára való átengedéseért *Simontsits* Elemér alispánnak a választmányi halás köszönetét fejezte ki.

Az országos bizottsági ülésre mind a 8 kiküldött tagnak 20—20 korona költség szavaztatott meg.

A számadás teljesen rendben találtatott. Tiszta vagyon a tagdíjhátralékokkal együtt 3264 korona 26 fillér.

Nagy lelkesedéssel, egyhangulag fogadta el a választmány a két alelnöknek azon szép indítványát, hogy a »Tanítók Házában« egy »Tihanyi-szoba alapítvány« létesíttessék. A gyűlést elrendelte, a felhívást mai lapunkban, más-hol közöljük.

II. Közgyűlés.

A közgyűlés 21-én, a vármegyeház diszes nagytermében, szép számu közönség jelenlétében tartott meg.

Tihanyi Domokos kir. tanácsos a közgyűlést a következő beszéddel nyitotta meg:

»Tisztelt Közgyűlés!

Midőn tizedszer nyitóm meg a közgyűlést, dícsékvés nélkül elmondhatom, hogy egyesületünknek újjászervezésétől, vármegyénk népoktatás ügyében nevezetes haladás állott be, mert azon időtől nemcsak az összetartás ösztöne fejlődött ki a tanítói kar között, hanem verseny is, melylyel egyik a másik után haladt, hogy emez a tanítás- és magyarosításban meg ne előzze vagy tul ne szárnyalja őt!

Ezt tehát egyedül az egyesület javára kell irnom, mert itt vett sok tanító tudomást arról, hogy miként kell az édes haza nyelvének elsajátításában azoknak eljárni, akik vagyis vagy nem magyar ajkuak között teljesítik honfoglaló kötelezettségüket!

Ezzel kapcsolatban fel kell említenem, hogy egy tanügyi lapban, »Pángerman mozgalom« cím alatt, már másodizben, egy közlemény

jelent meg, melyben a németajku községekben levő iskolákban esetleg előforduló magyarosítási akadályokról oly módon tétetik említés, mintha az itten napirenden volna és az általunk célbavett magyarosítást nagyban akadályozná!

Hogy ez nem így van, erről nemcsak én, hanem az egyesületnek azon tagjai is tanúságot tehetnek, kik az említett iskolákban működnek, hol néha, ha akad is néhány egyén, ki a magyar tanítás ellen nyilatkozik, mely csak az ő tudatlanságából származik, miért is jó volna, ha a cikkező, vagy bárki is ezt a tanügyi hatóságnak tudomására hozná, hogy ebben azonnal megfelelő orvoslás, esetleg megtorlás történhesék, mert vármegyénkben, 4-nek kivételével, az összes iskolák magyar tannyelvűek, ez a 4 pedig a szerbeké, de a magyarnak tanítása ezekben is akadály nélkül folyik. Tehát ha a tanítási nyelv a magyar, akkor bármilyen ellenvetés, illetőleg az erre bárki által felhozott észrevétel, ha az törvénybe vagy a fennálló szabályzatba nem ütközik, figyelembe sem veendő, ha pedig abba ütközik, megtorlás vegett a tanügyi hatóságnak bejelentendő, honnet is a kellő intézkedés még soha el nem maradt!

Cikkező sejt valamit a mult időkből, amidőn még a mostani magyar tannyelvű, de német községekben levő népiskolákban is csak írni és olvasni tanultak magyarul a gyermekek, míg a többi tantárgyat németül tanulták.

Híszem ez nem is oly régen, ez előtt csak 15 évvel volt, midőn egy 8 ezer lakossal bíró község iskolája V. és VI. osztályában a természetrajzból a tanító ezt kérdezte: »Was sind die saugen Tiere?«, vagyis »Mik az emlős állatok?«, mire a feleletet meg is kapta tőlem. Elég, kora megvan, tehát adja be nyugdíjazási kérvényét.

Sőt egyik iskolaszéki elnök arra kért, midőn iskolájában sajnálkoztam a magyarban történt elmaradás felett, hogy kérdeznek nemetül. Mire csodálkozásomat fejeztem ki a felett, hogy ő magyarországi születésű és kijelentettem neki, hogy én m. kir. tanfelügyelő vagyok, de akkor sem kérdeznék iskolájában németül, ha nem m. kir. tanfelügyelő volnék. Ha mindazokat közöltem volna a lapokban, amik velem a magyarosítás terén Tolnavármegyében történtek, úgy-híszem, hogy legalább is egy kötetet lehetne belőle készíteni.

De megnyugtatóm az egyesületet, nincsen olyan baj, hogy arra orvosság ne legyen. Örömmel jelentem, hogy a magyarosításnak kulcsa fel van találva. Ez részben a magyar tanítósnak hazafiai küldetése és a magyar dal, vagy éneknek tanítása. Azért ott, ahol a tanító a reábizott idegen nyelvűeket a haza édes nyelvére oktatja, legelső teendője az legyen, hogy iskolájában minél szebb és több magyar nemzeti dalt tanítson be, mit ha a gyermekek az iskolából az életbe ki visznek, a haza nyelvének védősáncra már fel van építve, mert a mi németjeink előszeretettel viseltetnek nemzeti dalaink iránt és mulatságuk vagy családi összejövetelükkor az iskolában betanult magyar dalokat szívesen énekelik.

De ha az iskola erre nem tanítja meg őket, úgy ők sem okai annak, ha a neptől elsajátított idegen nyelvű, néha a közérkölcösöset is sértő népdalokat hallhatunk.

Jól eső örömmel mondhatom, hogy vármegyénk néptanítói ezt már több even át gyakorolják és azon meggyőződésre jutottak, hogy amint növendékeiket több harcias magyar dalra megtanították, gyermekeik az által a magyar beszédnek is teljesen megvannak nyerve, mert ezután törekszenek azon, hogy a dallal elsajátított nyelvnek tudását minél nagyobb fokra emeljék. Tanítsuk tehát mi évenként leg-alább is 5 hazafias dalra gyermekeinket, így 6 év alatt már 30 dal kerül ki a község határába, honnet a jól teljesített mezei munka után dalolva hazatérők áldani fogják azt, ki őket erre betanította.

Legyen tehát minden tanítónak iskolája énekiskola is, akkor tapasztalni fogjuk, hogy a dalnak mily nagyhatalmu ereje van a magyarosításban! Ezt ajánlván és a megjelent vendégeket üdvözölve, a gyűlést ezennel megnyitóm.

A postatakarékpénztár lényegéről működéséről és a zárt betétkönyvecskének intézményéről tartott gyönyörű, tanulmányos és követésre méltó előadást dr. *Dencz* Akos budapesti m. kir. postatakarékpénztári titkár a szekszárdi összes postatisztviselők jelenlétében, kinek fáradságáért és hasznos előadásáért a közgyűlés köszönetét nyilvánította.

A tanítóképzés reformjáról értekezett *Nagy* Béla kir. segédtanfelügyelő, egyesületi főjegyző. A tanítóképzés reformját mindenki követeli és

azt úgy kívánja megoldani, hogy a mai képzők teljes beszüntetésével a tanítói pályára lépni önhajtó ifjak az érettségi után egy évig az egyetemeken a középiskolai tanárjelöltekkel együtt heti 20 órában hallgassák a pedagógiát, ahol a felállítandó gyakorló iskolákban a tanítójelöltek heti 6 órában gyakorolhassák a tanítást, mely után külön vizsgálobizottság előtt képesítő teygenek és ott tanítói oklevelet nyerjenek.

Ezáltal emelkednek a tanítói tekintély, mi a fizetésjavítást maga után vonná és mehetne az illető, ha a tanítói pálya egészségének artana, bármely pályára is, magánúton letehetné a tanári vizsgát és számot tarthatna a tanfelügyelői állásra.

A közgyűlés ezt elfogadta és ily értelemben ír fel a közoktatásügyi miniszterhez.

Az előadónak jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak s eljénzéssel és tapssal honorálták fáradozását.

Az ingyenes népoktatási törvényt ismertette Szalai Sándor, gindlicsaládi áll. iskolai igazgató. Jegyzőkönyvi köszönetben részesült és a közoktatásügyi miniszternek ezen humánus intézkedéseért halás köszönetét nyilvánította a közgyűlés, az előadót pedig lelkesen éljenezték.

A hasznos madarak védelméről szabad előadást tartott Bécsy István kajmádpusztai községi tanító. Bemutatta egyúttal a magyar ornithologiai központ közbenjárására a bánya-karászai fészekodu gyárból ingyen nyert fészek-odvakat és etetőházakat. Jegyzőkönyvi köszönetben részesült.

A nem magyar ajku iskolákban a magyar beszéd tanításáról értekezett Eberhardt János mucs-i róm. kath. tanító. Jegyzőkönyvi köszönetben részesült.

Kindl Vilmos tamási-i rk. tanító a feminizmusról tartott igen szép előadást. Nem tartja éppen veszedelmesnek, de valláserkölcsei tekintetből nem helyesli. E derék tanítónak gyönyörű előadásaért, melyet alkalomadtán közölni fogunk, jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a közgyűlés.

A választmányi ülés intézkedéseit a közgyűlés jóváhagyta.

Több új tag vétetett fel. Távolaradásukat többen igazolták.

Az egyesülethez beérkezett ügyekről tett jelentést Maté Károly, tolnai áll. iskolai igazgató. Ezek közül felelmitjük a következőket: 1. A szatmárvármegyei általános tanítóegyesület tanítói konviktusára nem adakozott a közgyűlés. 2. Rátkay László és Szabó Károly országgyűlési képviselők tudatják a közgyűléssel, hogy a tanítók jogos érdekeit a nyugdíjrevíziója ügyében védeni fogják. Örvendetes tudomásul vétetett. 3. A közgyűlés az Eötvös-alapot a tanítóság jóindulatu partfogásába ajánlotta. 4. Az iskolai emléklapot, drága volta miatt, nem ajánlhatja. 5. Március 15. és október 6-dikának országos ünnepé tétele tárgyában a közgyűlés felírt az illetékes helyre.

A szabadságharc nagynevű tábornokának, Perczel Mórnak, Bonyhádon állítandó szobrára gyűjtést rendezett a tanítóság.

A József kir. herceg szanatórium-egyesületének elnöke a tüdőbetegek részére küldött gyűjtésért a tanítóknak halás köszönetet mond.

A gróf Apponyi- és Tóth-féle alapítványra az egyesület 25 koronát adott és ezen nemes célra maga körében gyűjteni fog.

A Gyermechnaptart beszerzésre ajánlja a közgyűlés az egyesület minden tagjának.

Ezután a Szekszárd Szállóban, Garay zenekara mellett közebéd volt, hol a felköszöntőkben nem volt hiány. A jó ételekért Tóth Gyulát illeti a dicséret.

Délután megnézték a muzeumot és a Molnár Mór-féle könyvnyomdát.

VÁRMEGYE.

Törvényhatósági bizottsági tagok választása. A szekszárdi törvényhatósági tagválasztókerületben Török Béla és dr. Steiner Lajos, a teveli kerületben Schweitzer Márton, a tamási kerületben Tóth László József és Weisz Pál, a kiskölkői kerületben Vörösmarthy József, a dombóvári kerületben Rozsics Elemér, a dunaszentgyörgyi kerületben Rassovszky Julián, a koppany-szántói kerületben Antli György helyének betöltése céljából a választások október hó 29-én tartatnak meg. A választások vezetésére a törvényhatósági bizottság a következő elnököket küldte ki: a szekszárdi I. kerületbe Szondy István, a II-ba Mehrwerth Ferenc, a tevelibe Szepessy Kálmán, a tamásiba dr. Müller

János, a dombóvári dr. Rolf Aladár, a dunaszentgyörgyi Jó Dömötör Károly, a koppany-szántói Magyar Zsigmond vármegyebizottsági tagokat. Mehrwerth Ferenc egyéb elfoglaltságánál fogva az elnöki tisztet el nem fogadhatván, az alispán helyette dr. Martin József megyebizottsági tagot bízta meg az elnökléssel.

Az igazoló választmány ujjaalakítása. A törvényhatóság folyó hó 16-án tartott közgyűlése az igazoló választmányt ujjaalakította. Választott, illetve kinevezett tagjai lettek: Örfly Lajos, Návay Emil, Kurcz Vilmos, Wéber János, Tóth Károly, Leopold Sándor, dr. Fent Ferenc, dr. Mayer Gyula, Szondy István.

Az esküdt bíróságokról szóló törvény értelmében működő bizottság megalakítása. A vármegye törvényhatósága ma egy hete tartott közgyűlésén, az esküdtbíróságokról szóló törvény értelmében működő bizottságot a következőképp alakította meg: Bun Gusztáv, Hagymássy Károly, Kiss Ernő dr., Tóth István, Marhauser Imre, Gyalog István, Pál József, Rolf Aladár, Tenczlinger István, Fördös Dezső, Sass László, Boda Vilmos.

Felirat a boritaladó leszállítása és a munkásboritaladó teljes eltörlése iránt. Vármegyénk mult heti közgyűlésén Esztergom vármegye hasonszellemű felirata nyomán felírt a kormányhoz a boritaladó leszállítása és a munkásboritaladó teljes eltörlése tárgyában.

A földadó bizottság megalakítása. A m. kir. pénzügyminiszter leirt Tolnavármegye törvényhatósági bizottságához, hogy a földadó bizottságot alakítsa meg. A bizottságnak 12 rendes és 12 rendkívüli tagja lesz. Az elnök a működési napokon 20, a tagok pedig 10 korona napidíjra s kilométerenként 50 fillér fuvardíjra tarthatnak számot.

Felirat a bátai Dunahíd érdekében. Megemlékeztünk már a bátaiai jogos mozgalmáról, amelyet a végből indítottak, hogy a Dunán tervezett közúti híd Bátánál létesíttessék. A vármegye alispánja megleghangu pártoló javaslata alapján a mult heti közgyűlés elhatározta, hogy a bátaiai ily irányú kérvényét pártoló felirattal támogatja.

A tolnai ártézi kut. Tolna község képviselőtestületének az ott tervezett ártézi kut furása tárgyában hozott határozatát az e hó 16-án tartott közgyűlés jóváhagyta. E tárgyban nagyobb vita fejlődött ki. Horváth Ferenc bizottsági tag felszólalásában egyáltalában tagadta ezen ártézi kutnak szükséges voltát s ellenezte az e célra kijelölt helyet is, amely a Duna árterében van. Simontsits Elemér alispán azonban reámutatott a tolnai gyakori tifuszos esetekre, amelyeket, hogy nem a Horváth Ferenc által felhozott hajószemélyzet hurcol oda be, ennek bizonyítására a más dunamenti községek kevesebb fertőzéseit hozta fel, mire a közgyűlés engedélyezte a kutfurást, még pedig úgy, hogy ezen határozat ellen már csak birtokon kívül lehet felebbezni, vagyis, hogy a kutfurás bármely pillanatban megkezdhető.

HIREK.

Svärdström Valborg dalestélye.

Édes dallamok zsongtak lágyan szerte hétfőn este a Vármegyháza nagytermében, melyet Simontsits Elemér alispán ur volt szives átengedni ez estére. Erővel s érzéssel teli dalmak, melyek páratlan művészettel fakadtak sorra Svärdström Valborg asszony ajkán. Majd halkán sugva mesélgetett nekünk, majd erőteljes hangon rázta meg lelkünket egyszer csatogó trilláival ejtett bámulatba, másszor kagáshoz hasonló bugással készített mosolyra. Mint olvadó aranyak puha fénye, csodás csillogása olyan a hangja. Ragyogó simasággal kuszik a szívünkbe. Telé van érzései minden egyes hang, mely ajkáról száll szerte. Művészi megértéssel interpretálja a halhatatlan zeneköltők nagy alkotásait s önmagából mintha újra teremtené őket. Hogy ezekre a csodálatos művészettel előadott dalokra, erre a pompás, erőteljes s csupa finomsággal teli hangra zugó taps volt mindenkor a felelet: az csak természetes. S míg az első pilanatban lebilincselte már egyéniségének bájával, addig soha el nem muló emlékeket hagyott lelkünkben az a nagy s igazi művelzet melyben általa néhány gyönyörű órán át részesültünk.

Tarnay Alajos művészi finomsággal kísérte a dalokat. **Krammer Zsófia.**

A pompásan sikerült hangverseny után Simontsits Elemér alispán fényes estélyt adott, amelyen a hangversenyre bejött vidéki notabilitásokat látta vendégül. A házigazda családtagjain kívül jelen voltak az alispán estélyén: Apponyi Géza gróf v. b. t. t. főispán és leánya Gizella grófnő. Apponyi Károly és felesége, Windischgrätz Aglaja hercegnő, Bezerédj Pál nejevel Huszár Máriaival és Totó leányával, báró Jeszenszky Istvánné szül. Schavgots grófné és Tilda leánya, Sztankovánszky János kir. tanácsos Elza, Gigi leányával, Perczel Lajosné és Ella leánya, báró Schell József és neje Sigray grófnő, továbbá: Kurcz Vilmos, Perczel István, dr. Döry Jenő, Perczel Béla és Dezső. Garay Lajos zenéje mellett tánc is volt. A jókedvű társaság reggelig együtt maradt.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Müller Károly bátaszéki tanulmányi alapítványi uradalmi gyakornokot gazdasági segédde, — Papp Gizella dunaföldvári községi kisdetövonót a patóházi, Dvorzsák Emma okleveles kisdetövonót a gyulaji állami kisdetövodához övönövé nevezte ki. — A pécsi itélőtábla elnöke, Mehrwerth Árpád szekszárdi törvényszéki joggyakornokot, a pécsi járásbíró-sághoz való athelyezése mellett, segélydíjas joggyakornokká nevezte ki.

Apponyi Géza gróf, főispán Török József okleveles jegyzőt a sárszentlőrinci állami anyakönyvi kerületbe teljes hatáskörű anyakönyvvezetőhelyettesé nevezte ki.

Főigazgatói látogatás. Váradai Károly, tankerületi főigazgató, folyó hó 18-án Szekszárdra érkezett s megvizsgálta a főgimnáziumban a tanulásbeli eredményt, valamint az iskola felszereléseit.

Szakvizsga. Fejős Zoltán, szekszárdi pénzügyi igazgatóság mellé rendelt számviteli gyakornok, a mult héten letette az állam-számvitelani vizsgát Budapesten.

Bírói vizsga. Dr. Miskolczy Ágoston, kir. törvényszéki jegyző, a mult héten bírói vizsgát tett Budapesten.

Nyugdíjazás. Tolnavármegye törvényhatósága Rézler Béla vármegyei irnokot folyó év november 1-től évi 1162 koronával nyugdíjazta.

Előkelő látogatók a selyemgyárban. Gróf Edelsheim Gyulay, az országos gyermekvédő liga elnöke es Ruffly Pál miniszteri tanácsos, a m. kir. állami gyermekmenhelyek országos felügyelője, e hó 19-én, délután érkeztek Budapestről automobilon Hidjára, Bezerédj Pál nagybirtokos, selyemtenyészési miniszteri meghatalmazotthoz. Nevezett uraknak lejövelele egyenesen Bezerédj Pál meghívására történt, hogy személyesen is meggyőződjenek a tolnai selyemgyár-telepen létesített orfelinat berendezéséről. Ez természetesen elsősorban érdekl. az urakat, mert mint mult számunkban is említettük, az orfelinat részére a gyermekek felét a liga, másik felét pedig a menedékhelyek adják. Bezerédj urnak illusztris vendégei e hó 20-án, a reggeli órákban Hidjáról Szekszárdra jöttek és itt a selyemgyár-telepen Bezerédj ur személyes kalauzólása mellett mindent a legnagyobb érdeklődéssel tekintettek meg. Szekszárdról Tolnára rándultak a selyemfonoda és az orfelinat megtekintésére. Onnét még a nap folyamán visszautaztak Budapestre.

Üres állások. A mázai postai ügynöki állásra október 29-ig lehet folyamodni, a szekszárdi járásbírósnál jegyzői állásra 2 hét alatt adandók be a pályázati kérvények.

Elhunyt főispán. Bezerédj István szabkai főispán, hétfőn este tizedfél órakor hirtelen meghalt. Bezerédj 1861-ben Zomborban született. A katonai iskola betéjezése után a 4. huszárezredben hadnagy lett s 1893-ban mint százados nyugalomba vonult és családjával Szabadkára költözött. 1895-ben Okanizsán Tompa Antal függetlenségi párti jelölt ellen szabadelvű programmal megválasztották képviselőnek. 1904 október 8-án Szabadka főispánja lett. Bezerédj már hosszabb idő óta betegeskedett, hétfőn este hirtelen rosszul lett és elhívott háziorvosa már csak a bekövetkezett halált konstatálhatta.

A nőegyesület választmányának ülése. A Egyesült Szekszárd Tolnavármegyei Nőegyesület folyó hó 24-én, délután 4 órakor, a röm. kath. óvodában választmányi ülést tart. Tárgysorozat: Teaestélyek rendezése. Apponyi Gézané grófnő üdvözlése. Folyó ügyek.

Népesedési mozgalmak. Szekszárd r. t. városban az országos statisztikai hivatal most közzétett kimutatása szerint a f. évi augusztus havában született 25, halva született 1 gyermek. Meghaltak helybeliek 23-an, vidékiek (a kórházban) 14-en. Az összes szaporodás tehát kettő.

— **A szekszárdi ref. lelkeszi állás betöltése.** A *Borzák* Endre szekszárdi lelkesz elhunytával megüresedett lelkeszi állás betöltése iránt már megindultak az előzetes intézkedések. Az egyházi törvények értelmében Kátai Endre esperes e hó 20-án Bús Lajos egyházi és Szondy István világi kiküldöttek által leltározattatta az egyház fekvő javait, anyakönyveit, egyéb ingóságait. A hívek körében pedig erős mozgalom indult meg, hogy a megüresült lelkeszi állást meghívás útján töltsék be. A szekszárdi ref. egyház elsősorban Szabó Károly alsónyeki ref. lelkeszt, országgyűlési képviselőt kívánta meghívni, ő azonban nem vállalkozott az eljövételre, így a hívek $\frac{9}{10}$ része, sőt mondhatni az egész gyülekezet Göde Lajos budai káplán mellé sorakozik, ki itt léte alkalmával általános tiszteletre és szeretetre tett szert. Most aláírási ívet köröznek, amelyet eddigelé már valami 300 választó irt alá — a körülbelül 350 választóból. Ezt az ívet aztán a törvényes 15 napos határidő alatt, a presbiteriumnak Göde Lajos meghívására vonatkozó határozatával az espereshez terjesztik, ki nyolc nap alatt bekívánja a meghívandó okmányait s azt ismét másik nyolc nap leforgása alatt egy egyházi és egy világi tanácsbíróval egyetemben megvizsgálja s ha az okmányok rendben vannak s más fegyelmi okok sem forognak fenn, az egyházmegyei elnökség egy egyházi és egy világi kiküldötttel rendel ki Szekszárdra, akik a szószékről már előző vasárnap értesített választók gyülekezetének felteszik a kérdést, hogy kívánják-e megnevezett jelölt meghívását, ha a jelenlevők közt nincsen legalább 10 olyan választó, aki a meghívást ellenzi, akkor az egyházmegyei megbízottak megválasztott lelkesznek jelentik ki a meghívottat, ha azonban legalább 10-en kívánják, titkos szavazást rendelnek el. Az esetben, ha a többség igennel szavaz, a választás sikerült, ellenesetben pedig az állást nyílt pályázat útján töltsék be. Az előjelekből itélve azonban erre szükség nem igen lesz, mert Göde Lajos — amint a hívek állítják — egyhangú elhatározással lesz meghívva a szekszárdi lelkeszi állásra.

— **A szekszárdi állami gyermekmenhely.** Vármegyénk alispánjának kezdeményezése folytán törvényhatóságunk Szekszárdon, hol erre nézve valamennyi szükséges kellék feltalálható, állami gyermekmenhely felállítását szorgalmazza. A vármegyei közgyűlés egy régebbi határozatában ugyanis már kimondta, hogy a vármegyei gyámpénztár fel nem használt jövedelméből létrejött gyermekvédelmi alapból csak a 70 százalékon felüli pótdával megterhelt községeknek ad csak segítséget, a megmaradó összeget azonban egy itt alapítandó gyermekmenhely javára akarja felhasználni. A belügyminiszter, mivel a törvény szerint az elhagyott gyermekekről való gondoskodás állami feladat, a vármegye eme, egyébként humánus határozatát nem hagyta jóvá. A vármegye azonban e hó 16-án tartott közgyűlésén is ragaszkodott előbbi elhatározásához s felirt a szekszárdi állami gyermekmenhelynek a fent előadott módon való mielőbbi felállítására érdekében.

— **A pécs egyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület** október hó 28-án d. e. 8 órakor, a belvárosi róm. kath. körben igazgatósági és 9 órakor választmányi gyűlést tart. Wajdits Gyula kanonok, egyh. főtanfelügyelő és Horváth Ignác világi elnök elnöklésével. A igazgatósági ülés tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó. 2. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 3. Tagfelvétel és tagtörölés. 4. A főpénztáros jelentése. 5. Az egyesület részéről indítandó hivatalos lap ügyében való határozat. 6. Választmányi gyűlés tárgysorozatának megállapítása. 7. Indítványok. — A választmányi ülés tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó. 2. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 3. Titkári jelentés. 4. A főpénztáros jelentése. 5. Az igazgatóság határozatainak előterjesztése az egyesület által kiadandó hivatalos lapra vonatkozólag. 6. Pályatetek kitűzése. 7. Bíráló bizottságok megválasztása. 8. Indítványok.

— **A D. K. E. igazgatósági ülése.** A D. K. E. most hétfőn tartotta évnegyedes választmányi ülést Budapesten, Pallavicini Ede őrgfő titkos tanácsos elnök és Rákosi Jenő társelnök vezetésével. A gyűlésen vármegyénkbeli id. Rátkay László képviselő és ifju Rátkay László dr. ügyvéd. vett részt. Ezen ülésen kellett volna a tolnamegyei fióknak megalakulnia, de, mert a megalakulás még kellőleg előkészítve nincs, így későbbre halasztották. Az egyletbe 100 koronával pártoló tagul vármegyénkbeli beléptek: *Si-*

montsits Elemér alispán és Szekszárd város képviselőtestülete.

— **Egyházkerületi közgyűlés.** A dunameliki ref. egyházkerület e heten tartotta Budapesten szokott évi közgyűlését, Baksay Sándor püspök és Darányi Ignác főgondnok elnöklésével. A tolnai ref. egyházmegyét Kátai Endre esperes, Szilassy Aladár gondnok és Babay Geza egyházi képviselő képviselte. Szilassy Aladár gondnokra ez alkalommal elég nehéz és kellemetlen tiszt is hárult. Elnök volt a Kálvin gyalázással s vallásba ütköző tanok hirdetésével vádolt Zoványi Jenő sárospataki tanár ellen lefolytatott fegyelmi ügyben. Az ítéletet szerdán esti 11 órakor hirdették ki s az Zoványi felmentését mondja ki.

— **Népszövetségi gyűlés.** Döbröközön, vasárnap délután a Katholikus Kör összes helyiségében nagyon látogatott népszövetségi gyűlés folyt le Riedlinger Dezső adminisztrátor elnökelete alatt. A szónok Haller István főtitkár volt.

— **Eljegyzések.** Dr. Haypál Sándor vm. aljegyző, Haypál Sándor arv. ülnök és Somogyi Mária fia, vasárnap, folyó hó 24-én tartja eljegyzését Budapesten Nászay Oncikával, özv. Nászay Gézáné szül. Kotsis Paula leányával.

Krizsek Antal Budapestről eljegyezte özv. *Schlichtherle* Károlyné, vendéglőtulajdonosnő leányát, Emmát.

Englman József bonyhadi kereskedő, eljegyezte *Guttman* Edithet Pozsonyból.

Hatala Istvan pálfai szialt iparos, jegyet váltott *Fauszt* Iduskával Szentlőrinczről.

— **Katonai vizsga.** Steiner Kálmán pécsi honvédhadnagy, Steiner Lajos dr. szekszárdi ügyvéd fia, jeles sikerrel tette le a felsőtiszti tanfolyami felvételi vizsgát és a budapesti gyalogdandárokhoz vezényelték szolgálattételre.

— **A közigazgatási bizottság döntése a szakosi iskolakötelesek ügyében.** A szakosi tankötelesek beiskolázása iránt úgy történt intézkedés, hogy miután azon tanulók, kik a tanév folyamán töltik be 12-ik életévüket, kötelesek a tanév végeig mindennapi iskolába járni, továbbá, miután ezen tanulók egy évvel ugyanis később iratkoztak be az iskolába és a VI. osztályt be nem fejezték, a mindennapi iskolába járás alól fel nem menthetők, miért is megbüntetésükre a község utasított.

— **Uj miniszteri intézkedés az iskolakötelesek beiskolázása iránt.** A m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszter 4423/1909. eln. sz. rendeletével értesítette Tolnavármegye közigazgatási bizottságát, hogy az 1909/10. tanévtől kezdve, minden tanév elején a m. kir. központi statisztikai hivatal minden község előjáróságához küld egy portementes levelezőlapot, melyen az előjáróság a be nem irt tanköteleseket, szám és vallás szerint tartozik október 15-ig a vármegye kir. tanfelügyelőjéhez bejelenteni, ki azok beiskolázása, esetleg új tanítói állomás szervezése iránt nyomban intézkedni tartozik. A tanítók is tartoznak egy más levelezőlapon a beirtakat bejelenteni. Ezen ügyet a bizottság Tolnavármegye hivatalos lapjában fogja közzétenni.

— **Zsinagóga felavatás.** Szép ünnepségben volt része október 14-én Kölesd és vidéke közönségének. Az izr. hitközség tartotta ujonnan épült zsinagógájának ünnepélyes felavatását, hova Kölesd vidékeről is igen sokan eljöttek. Lendületes, szép beszédében Fischer N. rabbi kifejtette, hogy az összetartás az a legszebb erény, mely mindig megtermi áldásos gyümölcsét. Majd beszélt a mindeneket átalakító modern korról, mely immár lerombolta azt a fanatikus hitkülönbséget, mi válaszfalként állott az emberek között. Végre, mint közös kapocsról, hosszan tárgyalt az egy igaz Isten örök fenntartóságáról, a mi szeretett és sokat szenvedett szép hazánkról s az alkotmányunkat tiszteletben tartó uralkodónkról. Ezután felcsendült Engel Gerson kántor tiszta tenorhangja, mely után a közönség eltávozott.

— **Tisztelegés Baranyavármegye új alispánjánál.** A pécsi közzei közigazgatási tanfolyam hallgatói folyó hó 16-án küldöttségileg tisztelegtek Stenge Ferenc alispánnál. A küldöttség tagjai voltak: Deutsch János, Horváth János, Jákob Konrád, Ritzel Péter és Wescha József tanfolyami hallgatók. A közigazgatási tanfolyam hallgatói nevében Horváth János üdvözölte az új alispánt, diszes állása betöltéséhez a lehető legjobb szerencsekívánatait fejezte ki, egyben kérte, hogy a közigazgatási tanfolyam iránt soha meg nem szűnő érdeklődéssel viseltesék és a tanfolyam hallgatóit jóindulattal ajándékozza meg. Stenge Ferenc alispán meleg szavakkal mondott köszönetet e szép megemlékezésért, biztosította a tanfolyam hall-

gatóit jóindulatáról annyival is inkább, mert már eddig is arról győződött meg és örömmel hallotta több oldalról, hogy a közigazgatási tanfolyam folyó évi hallgatói szép magatartással bárki jóindulatát kiérdemelték s ama reményének ad kifejezést, hogy a jövőben is ezen uton fognak haladni és a közigazgatási tanfolyam tekintélyének emelésére törekednek.

— **Megverselt költő.** Csendes elvonulva él, munkálkodik zajtalanul Sántha Károly, a jeles poeta. Ki se igen mozdul falujából, úgy kell felkeresni annak, aki szívéhez közel ferközni akar. Az elmúlt heten Kovách Aladár muzeumi igazgató ör kereste fel tanulmányutja közben a derek poetát s mi több, le is fénykepezte az oltár előtt s a jól sikerült képet a következő verssel küldte meg a jeles költőnek:

*Szent az a föld, melyen Petőfinek lelke
Magyar istenségnek oltárát emelte.
Szent az a föld, melyen Petőfi nyomdokán
Istennek szolgálja babért hord homlokán.*

*Szent az a föld; szentebb az Urnak hajléka,
Hol a költő pap is fejét aláhajtja —
Buzgóbb ott az ima, szabadabb a lélek,
Hol a költő ajkán zendül meg az ének.*

*Szabad szent természetesen fenséges ölében
Áldozott a magyar hajdan korban, régen.
Magvető magyar szív ma is még úgy áldoz:
Pacsirta dal csendül a szántó vasához.*

*Boldog Szentlőrincnek szántó-vető népe
Pacsirta dalával száll Urához, égbe
S pihenő szent napján, hogyha kél fohásza,
Költőnek ajaka kér áldást le rája.*

Sántha Károly természetesen nagy örömmel és mély köszönettel vette a sikerült fényképet s a nagyon is megerdemelt szép verset s mindkettőt eltette legszebb emlékei közé.

— **A Wosinsky-szobor-alap.** A muzeum-egyesület közgyűlésén előterjesztett számadás szerint a Wosinsky-szobor-alapra az 1908: évben a következő adományok folytak be: *Kovács* Sebestyén Endre 50, szekszárdi ipartestület 50, *Perczel* Lajos és neje 10, mőzsi fiatal-ság 9 korona. Az alap vagyona összesen 3322 korona 89 fillér.

— **Sajtóvasárnap.** *Zichy* Gyula gróf, pécsi püspök, aki a Katholikus Sajtóegyesület céljaira maga már 22.000 koronát juttatott, a sajtó-magaszatos céljait méltányolva, lelkes hangu korlevélben hívta fel egyházmegyeje papságát a folyó hó 24-iki sajtóvasárnap megtartására. A befolyó összeg kétharmada a kath. sajtó-egyesület, egyharmada a megyei kath. sajtó-segélyezésére fog fordítani. Itt említtük meg, hogy vármegyénkbeli ujabban *Magyar* Zsigmond koppanyasztói esperes-plébános lépett be a Kath. Sajtó-egyesület tagjai sorába, 200 korona alapító tagsági díjjal.

— **Magyar címer vasuti kocsikon.** A kereskedelemügyi miniszter rendelete alapján a Máv. kocsijaira ráfestik az ország címerét, hogy ezzel a magyar állam önállósága a nemzetközi forgalomban is megfelelően kidomborítva legyen.

— **Esküvő.** Pataki Gyula, Pataki Izidor tolnai izr. tanító fia, november 4-én köt Csáktornyan házasságot Deutsch Gizellával.

— **Permetezőgép bemutatás.** Haizler József volt szekszárdi lakos, jelenleg nagykati szőlőkezelő, az általa konstruált permetező-szórót f. hó 24-én d. u. 2 órakor, Nits István felügyelő előhegyi szőlőjében fogja bemutatni. Az érdeklődő szőlőgazda figyelme ez uton is felhívatik a közérdeku találmányra.

— **Harc a tudóvész ellen.** Az a rettenetes pusztítás, melyet az emberiség sorában a tudóvész végez, egyletbe tömörítette a hazafiak jobbjait, hogy egyesült erővel vegyék fel az iszonyu kórral a harcot. A József Kir. Herceg Szanatórium Egyesület évenként egyszer kopogtat be a jósziúvekhez és ezt az elműias emlékünnepen, halottak napján teszi. A f. évben is szétbocsátotta felhívását az adakozásra a pártolásra érdemes egyesület, melynek esdő szava bizonyára meghallgatásra talál mindenütt, ahova elhangzik. A lelkes felhívásból kiemeljük a következőket: »A jósziú emberekhez! Minden esztendőben nyolcanezer ember hal meg a mi hazánkban tudóvészben. A mohácsi csatásokon huszezer magyar verzett el. És ezt még most is siratjuk. Azzal pedig nem törődünk, hogy a tudóvész negyszer annyi áldozatot ragad el. Mentsük meg sorvadó testvéreinket. Asszonyok! Leányok! Jó lelkek! Kössetek a halottaitoknak szánt koszoruba egy szál virággal kevesebbet s azt ajánljátok föl a halál pitvarában levő tudóbetegek meggyógyulására.« Rövid néhány

nap mulva meghordozták: az egész országban a tüdőbetegek élete visszaváltására a gyűjtőtársolyokat. Aki ebbe beleszuszta a maga irgalomdományát, annak halottja tudni fog arról, de aki megtagadja embertársainak az irgalmas segítségét: annak halottja tudni fog arról is. Csusztassatok be jószívek a tüdőbetegek gyűjtőtársolyába a szent vámot s metsetek meg ezzel a tüdőbetegeket! Nálunk a gyűjtés ügyét özv. Simontsits Béláné intézi egy lelkes női gárda élén. A felhívásban említett tarsolyokkal arra vállalkozó hölgyek fogják felkeresni a közönséget, melynek figyelmét erre a körülményre már most felhívjuk.

— **Magántanulók figyelmébe.** Figyelmeztetnek azon polgári iskolai magántanulók, akik a folyó tanévben karácsony táján óhajtanak magánvizsgálatot tenni, hogy ez iránti kérvényüket az illető polgári iskola igazgatóságánál legkésőbb október hó 25-ig okvetlenül nyujtsák be, mivel a későbbben kérelmezők csakis a tanév végére, június havára kaphatnak magánvizsgálati engedélyt.

— **Halálozások.** Az Úr egy érdemes szolgáját szolgáltatta el körünkből. Wiesner Boldizsár majosi lelkész halt meg 64-ik életévében. Gyülekezete a következő gyászjelentést bocsátotta ki: »A majosi ágostai hitvallású evangélikus egyházközség megilletődött szívvel jelenti, hogy szeretett lelkészét, nagytiszteletű Wiesner Boldizsár urat élete 64-ik, lelkészi és tanári működésének 39-ik s majos, lelkészi működésének 24-ik évében, f. hó 17-én, este fél 9 órakor az Úr magához szolgáltatta. Gyülekezete szerető lelképásztorát, hivei atyjukat siratják benne. Áldott porait f. hó 19-én, d. u. fogjuk eltemetni a majosi ág. hitv. ev. egyház lelkészlakból. Az Urat szolgálta míg élt, az Urhoz ment jutalmát elvenni. Az Ur virrasszon siri alma felett. Majos, 1909 október hó 17-én. A majosi ág. hitv. ev. gyülekezet egyháztanácsa.«

Erdős Gábor bátaszéki főjegyzőt súlyos csapás érte. Kis leánykája, a 1½ éves Zsuzsika f. hó 20-án elhunyt. Az aranyos kis halottat f. hó 21-én temették őszinte és nagy részvét mellett.

Nozdroviczky Jolánka, dr. Nozdroviczky Ferenc győnti kir. közjegyző és neje, **Krausz Matild** urasszony 13 éves leánykája Budapesten, f. hó 16-án elhalt. A korán elköltözött leányka holttestét Budapesten történt beszentelés után Rajkára szállították a bánatos szülők s ott 18-án, a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

— **Kántorválasztás.** A mohácsi r. k. hitközség az üresedésben levő kántori állásra **Tobl Agoston** bátaszéki kántort választotta meg.

— **Alapszabály jóváhagyás.** A belügyminiszter a zombai függetlenségi és 48-as olvasókör alapszabályait a bemutatási záradékkal ellátta.

— **Református lelkészavatás.** A Kalvin-téri református templomban vasárnap délelőtt nyolc végzett teológust szenteltek fel a vasárnapi istentisztelet keretében. A szentbeszédet Szabó Károly alsónyeki lelkész mondta, magasróptű szonoklatban vázolván az igazi lelkész hivatását. Utána Baksay Sándor püspök tartott felavatató beszédet, amelynek során a felavatandók letették az esküt.

— **Állatorvosválasztás.** **Freytag Jenő** simontornyai állatorvost a somogy megyei Ádándra körállatorvossá választották meg.

— **Az ügötversenyéről.** A budapesti ügötversenyen vármegyénk lötenyésztese a múlt vasárnap szép sikert aratott. Ifj. **Bernrieder József** földbirtokosnak a tulajdonos által lova golt Vanda nevű lova a Tattersali díjban elsőnek érkezett be.

— **Eltoloncolt szélhámós.** Folyó hó 16-án, d. u. 4—5 óra között Dr. Fent Ferenc belvárosi plebános hivatalos helyiségében megjelent egy kifogástalanul öltözött uri ember s magát Pribicskó Rezső festőművésznek bemutatva, azon kéressel fordult a plebánoshoz, hogy a templomban végighallgatott prédikáció hatása alatt állva, szeretne meggyónni, azonban nagy bűn előtt áll, t. i. öngyíkos akar lenni. — Dr. Fent Ferenc Pribicskót tovább nem engedte beszélni, felszólította, hogy miután ő már őt nagyon jól ismeri, amennyiben hat év előtt ugyanazon mesével 5 forintot kicsikart tőle, azonnal távozzék, különben átadja a rendőrségnek. — Pribicskó erre nagy hangon méltatlanul kodva távozott, azonban a plebános lekísérte és a városháza előtt álló rendőrnek átadta. — Az esetről nyomban értesítették Molnár Lajos rendőrkapitányt, aki a városházán megjelent Dr. Fent Ferenc plebánost és Pribicskót kihallgatta

s az ügy tovább vezetését átadta Rác József rendőralkapitánynak. A rendőralkapitány azután aznap este 9 óráig kereszkérdésekkel Pribicskót sarokba szorítva, jeles multját feltárta. A kérekerült gavaller 1903. évben ugyanis a gyűdi zárdafőnököt csapta be 350 koronával, hamis okmányok alapján, ezért 1 évet ült Pécssett. Az 1898. évi Szecsódi-féle bélyegsikkasztásban szintén bele volt keverve s Budapest területéről 10 évre ki van tiltva, szóval igen sok baja volt a rendőrséggel. A rendőrhatalóság több városi rendőrséghez sürgönyözött. Budapestről azt a választ nyerte, hogy Pribicskó Rezsőt a szabadkai rendőrség körözeti lopás miatt. A jeles iparlovag azonban minden városban más és más álnév alatt mutatkozott be, így: Margai Ákos, Vajdafi Vajda Rezső, ifj. Albrecht Kálmán, Várnai Rezső, Radnóti Radványi Dezső, Nagy Károly. Beszél magyar, német, francia, olasz és töt nyelven, illetőségi helye Kassa. — A szekszárdi rendőrkapitányság ezek alapján a jeles urat Szabadkára toloncoltatta.

A pécs—bátaszéki vasut építésének bejárása. Amidőn Pécssett, egy nyáreleji közgyűlésben a város törvényhatósági bizottságának határoznia kellett arról, hogy a pécs—bátaszéki vasut számára megszavazott hozzájárulás első részletét a csupán ideiglenes építési engedéllyel bíró vállalkozó cégnek kiadják-e, abban állapodtak meg, hogy előbb kiküldött bizottság útján meggyőződnek a pécs—bátaszéki vasut építésének előrehaladásáról. Sok készülődés után végre szombaton reggel 7 órakor kiszállt az ad hoc bizottság az épülőben levő vasuti vonal megtekintésére. Nedvich Andor kir. tan. polgármester vezetése alatt: Nick Alajos dr. t. főügyész, Makay István gazdasági tanácsos, Rauch János főmérnök, Birisics Géza, Csukás Zoltán és Woleszky Károly bizottsági tagok vettek részt az expedicióban. György Jenő pécs—bátaszéki vasutépítési főmérnök és az összes szakmérnökök kalauzolták a városi kiküldötteket utjukban és látták el azokat fölvilágosítással. A Pécsből Bátaszékig terjedő utat kocsikon tették meg és mindenhol megtekintették a nagyban épülő vonal előrehaladott, meglepő arányu munkálatait.

— **Ártézi kut Bátaszéken.** A furást Majzik Imre ismert kútfúró Temesrékásról, szeptember 18-án kezdte meg. Amint már említettük, az okt. 2. és 3. közti éjjelen szökőforrásra akadt. A lökő erő azonban nem volt oly magas nyomásu, hogy a máv. mozdonyait ellátó tartályt elérte volna. Tíz napig szünetelt a furás munkája. Bevárták a víz vegyelemzését és a zágrábi üzletvezetőség intézkedését. Rendeletre tovább kellett fúrni. F. hó 12-én d. u. 1 és 2 óra között kezdtek meg a munkát s alig 1 méternyi furás után, tehát 83 méternyre, még a kútfúrók ámulatára is, rettentő erővel oly vizsguró tört föl, mely valóságos gejzir. Azóta állandóan 12 cm. belvilágosságú csövön 11—13 méter magara löveli a vizet. Valóságos patak a környéke. Bevezetik a mozdonyokat tápláló tartályba, míg a fölöslege Bátaszék mellett állandó vízeret fog képezni, hogy befolyék az egykori Sárvíz medrébe. Percenkint több mint 3 hl. vizet ad. Bátaszék község képviselőtestülete még augusztusban elhatározta egy ártézi kut furását. Előttük a példa. Itt a kútfúró. Mielőtt tovább menne, fogják meg szép szerivel. Furjon bent a városban, mert jó vizre úgy van itt szükség, mint a falat kenyérre. A vidéken most a legutóbbi időben ugyanis három tifuszos betegség miatti haláleset fordult elő.

— **Pénzhamisító asszony.** A budapesti büntetőtörvényszék hathavi börtönre ítélte Csernyeyki Jánosné bölcsei kofát, aki rengeteg sok egykoronást hozott forgalomba.

— **Végzetes felindulás.** Faik Jakab bonyhádi kályhaszemester összeveszett szomszédjával Wenhardt János köművessel. A veszekedés közben Wenhardt egy husánggal átment Faik udvarába s ott folyt tovább a dulakodás. Mikor Wenhardt elhagyta az udvart, Faik összerogyott s meghalt. Wenhardtot mindjárt gyanuba fogták, hogy ő ütötte meg Faikot úgy, hogy halálát lelte, de a hatóság által megejtett boncolásnál kitűnt, hogy Faik halálát agyszélhűdés okozta.

— **Drága csalódás.** F. hó 13-án Tabak Jakab bedegi lakos Szekszárdon a Szekszárd-Szálló kávéházában meglátta a tükörben saját magát s a tükörben levő alakot egy ismerős bedegi atyafinak nézte, akinek intett hogy jöjjön hozzá. A tükörben látszó alak erre visszaintett s Tabak afeletti haragjában, hogy ismerőse nem akar hozzá közeledni, neki ugrott a tükörnek, s öklével hatalmas csapást mért rá, mire a nagy tükör izze-porrá tört. Tabak Jakabot csakhamar lezűlelték s csak úgy menekülhetett a

kelepcéből, hogy a tükör ára fejében 80 koronát kifizetett a vendéglősnek.

— **Pezsgőző házi szolgálta.** Döme István, paksi „Vadászkürt Szálloda“ tulajdonos pincéjét, Dittich József házi szolgálta feltörte és onnét 16 üveg Törley-pezsőt ellopott és azt megitta. A csendőrség a tettest elfogta és átadta a paksi kir. járásbírósnak.

— **Halálos elgázolás.** Leopold Bernát 60 éves bátaszéki napszámost f. hó 15-én egy ismeretlen ember kocsija elgázolta. A tettes az elgázolás után elhajtattott s így kiléte nem volt megtudható. Egy arra járó kocsi szedte fel az önkivületben levő embert, kinek a rud az oldalát szakította fel s beszállította a lakására. Leopold oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy azok következtében másnap kiszendvedt.

— **A római Szylveszter-zarándoklatot elhalasztották.** Az Országos Katolikus Szövettség elhatározta, hogy a magyar szent korona emlék felszentelésére október 11-ére Rómába tervezett zarándoklatát a tavaszra halasztja el. A király megigerte, hogy személyét római nagykövetünk által képviselteti; a mai zavaros és függő politikai viszonyok között azonban nem valószínű, hogy a kormány is képviseltesse magát. Be kell tehát várni azt az időt, midőn a magyar királyságnak és nemzeti önállóságunknak ezen az ünnepélyen a korona, kormány és nemzet, minden számottevő tényezője képviselheti magát. A bizottság mindent elkövet, hogy a tavaszra minél impozánsabb arányúvá tegye az ünnepélyt. Felkéri az eddig jelentkezettek, hogy csatlakozásukat tartsák fenn és kéri irodájába (Ferenciek-tere 7.) az újabb jelentkezéseket.

Mindenki otthon készítheti rumját és likörjét a „Garay“-Drogéria rum- és likörkivonataival. 1 üveg ára 80 fill., amely 2½ liter rum vagy likör készítéséhez elegendő.

„Garay“-Drogéria Szekszárd,

Széchenyi-u. (Dr. Hangel-ház).

— **Ungváry József** szőlőtelepén és gyümölcsfaiskolájában Cegléd (Pestmegye) ez év őszén nagyobb mennyiségű (300—350.000 drb.) nemes gyümölcsfacszemete kerül eladásra 1—5 éves példányokban a következőkből: körte, alma, szilva, őszibarack, kajszinbarack, cseresznye, meggy, eper, savanyu szeder, birs, lasponya, mandula, dió, füge, köszméte, ribizli, málna, földi eper, ezenfelül szomorú alma, szomorú eper, pyramis eper, gömbakác, pyramis akác stb. csemetek. Ezek árai erősségük szerint 5—30, igen erősek 40—50 kr. Ugyancsak igen nagy mennyiségben kaphatók 1—3 éves magcsemetek, ezek árai erősségük szerint 100 drb. 80 kr. tól 1 frt 80 kr.-ig 1000 drb 7 frttől 17 frtig. Sorfának használható akác 200—200 drb cm. magas 1 drb 20 kr., 100 drb 18 frt, 1000 drb 170 frt. Háromszor permetezett, szokványminőségű bor és csemegeszőlővessző, teljesen beérett, sima 1000 drb 4 frttől 7 frtig, gyökerez 20 frttől 25 frtig. Tessék árjegyzéket kérni!

— **A Perczel szoborra** az elmúlt héten a következők adakoztak: dr. Cottely Géza (Budapest) 50, dr. Stettner János (Székelyföld) 2, dr. Hilbert István (Szekszárd) 1, Babay Géza (Gerjen) gyűjtése 3-30, Horváth László (Szakcs) gyűjtése 8-50, Itelőtábla (Budapest) 12, Székesszék városa 5, Nagykároly városa 5, Sárpilis község 10, Lukács László (Gyöngy) gyűjtése 3-10, Mihálikovics Tivadar (Győr) 2, Sárszentlőrinci hitelszövetkezet 5, Kisszabeni királyi járásbírósg gyűjtése 7, Sántha Dezső (Tasnád) 5, Budapesti hentes-ipartestület 10, Budapesti mézáró-ipartestület 10, Kölesdi jegyző gyűjtése 6-10, Lovászi Gábor (Nagymányok) 19, Újvidéki kamara (Temesvár) 20, dr. Róna Ignác (Temesvár) 20, Ujfalussy Imre „Tolnamegyei Közlöny“ révén 50, Mayer János (Szekszárd) 5, Gyergyószentmiklósi Ipartestület 5, Város-Szalóniki Ipartestület 5, Lengyel község 10, Závod község 10, Kovács Gyula 10, Szarazd község 4, Kis Lajos (Sárszentlőrinc) 1, Gyalog István (Sárszentlőrinc) 1, Kis Sándor (Sárszentlőrinc) 1, Farkas István (Sárszentlőrinc) 1, Györi István 1, Schád János 1, Holló Lajos orsz. képv. 5, Balassagyarmati ügyvédi kamara 10, gróf Almásy Imre főispán (Szolnok) 50, Miskolci törvényszék gyűjtése 5, Pozsonyi ügyvédi kamara 25, Aradi ügyvédi ka-

mara 20, Gyurác Ferenc (Pápa) 5, Ipartestület (Hatvan) 5, Salacz Béla (Temesvár) 5, Fehér Antal (Temesvár) 2, Bezerédj Pál (Hidja) 200, Központi statisztikai hivatal (Budapest) 34, Jancsics Lajos (Pécs) 2, Majos nagyközség 5, Nagyváradi jogakadémia tanári kara 10 koronát.

— **Támadás.** Bonyhádon csütörtökön éjjel, 11 óra felé Breyer Mór kereskedősegéd 3 szőlőmunkással ballagott hazafelé főnökének szőlőjéből. A községben egy fiatalember megtámadta Breyert, de a munkások védelmére keltek mire a támadó futásnak eredt, de a rendőrség az Erdős-szállóban elfogta. Itt megállapították, hogy Róth Henrik borbélysegéd. A vizsgálatot megindították ellene.

— **Gyilkos fiu.** Egyik bűn termi a másikat; s a lejtőre jutott családi életnek szomorú zűlles a vége. Ezek a tanulságok szólnak hozzánk az alábbi hírből. Ifju Baranyai Sándor 14 éves fiu a Szekszárd mellett levő szőlőhegyen meggyilkolta Mali György öcsényi kocist, aki Baranyai édesanyjával tiltott viszonyt folytatott. A gyilkos fiut elfogták, s egyelőre a szekszárdi kórházba szállították, ahol dr. Hangel Ignác és dr. Kramolin Gyula törvényszéki orvosok elmebeli állapotát vizsgálták meg.

FOGORVOS

KOVÁCS J.

vásártér-utcai műtermében hiányzó fogak pótlása, csaposfogak, arany koronák és szápadlás nélküli fogak (hidmunka) készíttetnek. Fogtömés, foghuzás és fogtisztogatás a legjobb mód szerint eszközöltetik. Szegényeknek rendel: délelőtt 8—9 ig és délután 1—2-ig.

TANÜGYI HIREK.

Rovatvezető: Nagy Béla.

Kinevezés. A gyulai állami óvónői állomásra Dvorzsák Emma okl. óvónő neveztetett ki. — Papp Gizella dunaföldvári községi óvónő a patóházi állami óvodához neveztetett ki.

Államsegélyek. Sisitka Gyula kányai r. k. tanító 200, Bors József paksi r. k. tanító 100, Harsány Szilvia bátaszéki községi tanítónő 200, Rullli Gusztáv lajveri községi tanító 200, Szabó Adám mocsényi r. k. tanító 100, Ábrahám Hermin ozorai r. k. tanítónő 200, és Ruzsinszky Irén ozorai r. k. tanítónő 200 K korpótlék államsegélyt nyert. — A gindlicsaládi állami iskolának a tandíj megszüntése folytan 88 korona államsegély utalványoztatott tandíjpótlás címén.

Pályázati hirdetés. A »Néptanítók Lapja« ez évi 39. számában a lovag Wechseltmann Ignác-féle alapítvány kamataira pályázat van hirdetve. Folyamodhatik érte minden tanító felekezeti külömbőség nélkül. Kérvények október 31-ig a pesti izr. hitközség előjáróságához (Budapest VII. Sip-u. 12.) küldendők.

Tanítóválasztások. Nagytormáspusztai rk. tanítói állomásra Keleti Márton zombai rk. tanító választott meg, így a zombai rk. osztálytanítói állomás üres. Küli Kálmán nagykonrai rk. tanító Gántra választott meg tanítónak. — Ifju Schád János miszlai ág. hitv. ev. tanító a soproni ág. ev. iskolához választott meg tanítót.

Felhívás Tolnavármegye összes tanítóhoz és tanügybarátaihoz. Tudjuk már, hogy a »Tolnavármegyei Általános Tanítóegyesületnek« szeretett elnöke, vármegyénk nagynevű és érdemes kir. tanfelügyelője, Tihanyi Domokos kir. tanácsos, jövő év május havában ünnepli meg 40 éves jubileumát. Természetes, hogy ezen magasztos ünnepen ott leszünk mindannyian. Nem is arról van most szó, hanem arról, hogy kiváló, mindnyájunk által tisztelt, szeretett és nagyra-becsült főnökünk emlékét méltóan megörökítsük, miáltal mély tiszteletünknek és hálánknak adnánk őszinte kifejezést. Erre legalkalmasabb volna az, hogy a »Tanítók Házában« egy »Tihanyi szoba alapítványt« létesítsenek, melyre egy tolnavármegyei tanító főiskolai tanuló fia vétetné föl. Egy ily szobaalapítványra 4000 korona szükséges. Miután azonban egyesületünknek Tihanyi-alap címén 620 korona 33 fillér, arvaházi alap címén pedig 1191 korona 45 fillér tehát összesen 1811 korona 78 fillér készpénze van, ezen összeget kell 4000 koronára

kiegészíteni. Miután ennek hasznát ugysis tolnavármegyei tanító fia veszi, továbbá miután derék és buzgó főnökünknek a tanítóság és a és a tanügy érdekében 40 évig tett sikeres munkálkodása egy ily »Tihanyi szoba« alapítványval megörökítették, egész bizalommal felkérjük kartársainkat és a tanügy lelkes barátait, tegyék lehetővé öhajunkat, egészítsék ki adományaikkal eddigi pénzünket 4000 koronára, hadd hirdesse az hazafias tanfelügyelőnk fáradságtalan buzgalmát és elért eredményeit örökké. Szíves adományok Máté József bátaszéki községi igazgató-tanítóhoz, mint egyesületünk pénztárosához küldendők. Biztosan hisszük, hogy szerény felhívásunk visszhangra talál mindazok szívében, a kik ami magyarosító, szakavatott, lelkes és kedves tanfelügyelőnk működését ismerik. Legyen szeretett tanfelügyelőnknek fény nevére, áldás életére! A »Tolnavármegyei Általános Tanítóegyesület« nevében és megbízásából. Szekszárd, 1909. év október hó 21-én Horváth Ignác alelnök. Máté Károly alelnök.

Kép ajánlás Benczur Gyula »Millenáris Hódolat« c. képet festett meg. E gyönyörű és páratlan művészies kép ára 100 K, mely 6 koronás havi részletre is kapható. Iskolák számára megrendelés végett ajánlom. Kapható: Könyves Kálmánnal Budapesten, VI. Nagymező utca 37. sz. alatt. Szekszárd, 1909. okt. 18-án. Tihanyi Domokos kir. tanácsos, tanfelügyelő.

Ingyen taneszközök. Ingyen taneszközöket nyert a szekszárdi ref. és a borsosnyói községi iskola.

Beírási eredmény az állami iskolákban. A tolnavármegyei 4 állami elemi iskolába az 1909/10 tanév elején 1183 mindennapi és 258 ismétlő, vagyis összesen 1441 tanköteles gyermek iratkozott be.

Fekete Hugó Szekszárd,

7—14 krajcáros Kaszinó-bazár. Iskolatáskák és könyv-zijak. Telefon 60.

Nagy választék:

férfi-, női, és gyermekcipőkben, női- és leánykötények, ingek, gallérok, zsebkendők, nyakkendők, kézelők, harisnyák, esőernyők, sétabotok, ajándék- és disztárgyak, játékaruk, szappan és illatszerek, kézímunkák, selymek,

himzőpamutok valamint rövidárak

legolcsóbb árban beszerezhetők!

Utazó kosarak és bőröndök. Szabó-kellékek.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Közönség köréből.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, akik felejthetetlen jó férjem elhunyt alkalmából úgy személyes megjelenésükkel, mint levébeli megkeresésükkel mély fájdalommat enyhíteni kegyesek voltak, ez uton is fogadják hálás köszönetemet.

Szekszárd, 1909 október 20.

Özv. Borzsák Endréné,
szül. Boda Sarolta.

BIRÓSÁGI ÜGYEK.

Esküdszéki tárgyalások.

A szekszárdi kir. törvényszék, mint esküdt-bírószág folyó hó 18-án megkezdődött ülészakán a következő ügyek tárgyalattak.

18-án szándékos emberölés és súlyos testisértés büntetével vádolt Kis József ügyét tárgyalta, aki Gadics Gyula gépészt előzetes szóváltás után agyonszurta. A vádat Beke Ferenc ügyész képviselte, Kist dr. Abay János ügyvéd

védte. Az esküdtek igazmondása alapján a törvényszék vádlottat 10 évi fegyházra ítélte.

19-én Farkas György és Sebestyén József ültek a vádlottak padján, mert az első Tóth Istvánt agyonszurta, a második pedig Farkas Györgyön ejtett sérülést. Elsőrendű vádlottat dr. Beóthy Károly, Sebestyént dr. Pirnitzer Béla ügyvéd védte. Az esküdtbírószág Farkast öt évi fegyházra, Sebestyént egy havi fegyházra ítélte.

20-án gyilkosság büntetének kísérlete és gondatlanság által okozott súlyos testisértés vétségével terhelt Sziládi Pál felett ültek törvényt, aki kedvesét a tánchelyen féltékenységből megöltte. A vádlottat dr. Mayer Gyula védte. A törvényszék 1 és fél évi börtönyre ítélte.

21-én gyilkosság büntetének kísérletével terhelt ifj. Acsády József ügyét tárgyalta, aki törvénytelen gyermekének fejébe állítólag gombostűt szurt, hogy azt elpusztítsa. A törvényszék csak egy, a gyilkosság kísérletére vonatkozó kérdést tett fel az esküdteknek, mire azok igenel feleltek. A törvényszék azonban abban a véleményben volt, hogy az esküdtek a vádlott terhére tévedtek s ezért az ítélethozatalt felfüggesztette s az ügyet más esküdtekhez utalta. Vádlottat dr. Spányi Leo védte.

22-én halált okozó súlyos testisértés büntetével terhelt Heckenberger Gyula felett ültek törvényt, aki Kapinya József kocsolai lakost karóval úgy megütötte, hogy sérülésebe 2 nap mulva belehalt. A vádlottat dr. Müller Ferenc védte. Az esküdtek igazmondása alapján a törvényszék a vádlottat 2 és fél évi börtönyre ítélte.

1801. tkvi 909. szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A bonyhádi kir. járásbírószág mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Spányi Leo ügyvédnek Mayer Lőrinc ellen 50 kor. tőke és jár. iránti ügyében a lengyeli 256. sz. tkvben felvett 1. sor 69. hrsz. 45. sorszámú házból Mayer Lőrincet illető 1/12-ed rész 585 korona, a lengyeli 171. sz. tkvben felvett 5. sor, 1129.b. számú szántóból ugyanazt illető rész 3 korona 30 fillér, a 8. sor 1486.b. hrszámú szántó 6 korona 60 fillér, a 10. sor, 1486.a. hrszámú szántó 6 kor. 25 fillér, a lengyeli 254. sz. tkvben felvett 1. sor, 1833. hrsz. szántónak ugyanazt illdó rész 6 kor. 65 fillér, végre a lengyeli 341. sztkvben felvett 1. sor, 797. hrsz. szőlőből ugyanazt illető rész 15 kor. 80 fill. becsár mint a kikiáltási árban Dr. Spányi Leo ügyvéd vagy helyettese közbenjöttével mégis a 254. számú tkben a 66. alatt Özv. Számmel Fülöpné javára bekebelezett szolgálmi jog érintése nélkül az

1909 november hó 12. napjának d. e. 10 órakor

Lengyel községhezánál megtartandó bírói árverésen becsáron alul is eladatni fog azzal, hogy a fenti ingatlan a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron el nem adható és hogy a bánatpénz a végreh. nov. 25. §-a értelmében kiegészítendő.

Venni szándékozók figyelmeztetnek, hogy az árverés megkezdése előtt a fenti kikiáltási ár 10 százalékát bánatpénz fejében letenni és vevő a vételért három egyenlő részletben letételni köteles és végre, hogy az árverési feltételek a hivatalos órák alatt alulirt telekkönyvi hatóságnál és Tevel község előjáróságánál megtekinthetők.

Bonyhád, 1909. évi augusztus hó 4-én.

RUZICKSY
kir. járásbíró.

Elsőrendű minőségű fajtiszta, sima, piros szlankamenka

szőlővessző peronoszporamentes kapható őszi szállításra.

Cím megtudható a kiadóhivatalban.

Kiadó lakás!!

! Egy szoba, konyha, pince és faskamrából álló lakás a Bartina-u. 1501/a. alatt azonnal kiadó.

Vasuti menetrend

Életbe lépett 1909 október hó 1-én
Sárbogárd—Szekszárd—Bátaszék

idő	irány	állomás	idő	irány	állomás
10 ⁴⁵	indul	BUDAPEST	1 ⁴⁰	érkezik	BÁTASZÉK
5 ¹⁶	érkezik	SÁRBOGÁRD	11 ⁰⁶	indul	BUDAPEST
6 ¹⁶	indul	RETSEILAS	10 ⁴⁷	érkezik	SÁRBOGÁRD
6 ³¹	érkezik	Cece	10 ⁴⁶	indul	RETSEILAS
6 ⁴⁹	indul	Vajta	10 ³³	érkezik	Cece
7 ²⁶	érkezik	Nagydorog	10 ¹⁵	indul	Vajta
7 ³⁶	indul	Kajda	9 ⁴⁷	érkezik	Nagydorog
7 ⁵²	érkezik	Kölesd-Tengelic	9 ²⁸	indul	Kajda
8 ⁰¹	indul	Tengelicz 9. ó.	9 ¹⁴	érkezik	Kölesd-Tengelic
8 ¹²	érkezik	Hidja-Pta-Apáthi	9 ⁰⁵	indul	Tengelicz 9. ó.
8 ⁴¹	indul	Tolna-Mözs	8 ⁵⁵	érkezik	Hidja-Pta-Apáthi
8 ⁵⁹	érkezik	SZEKSZÁRD	8 ³²	indul	Tolna-Mözs
9 ¹⁴	indul	Ocsény	8 ¹⁰	érkezik	SZEKSZÁRD
9 ²⁵	érkezik	Decs	8 ⁰⁰	indul	Ocsény
9 ³⁶	indul	Sárpilis-Öberek	7 ⁵⁰	érkezik	Decs
9 ⁴⁰	érkezik	BÁTASZÉK	7 ⁴¹	indul	Sárpilis-Öberek
10 ⁰³	indul	BÁTASZÉK	7 ²⁸	érkezik	BÁTASZÉK

Oda **Bátaszék—Dombóvár.** Vissza

idő	irány	állomás	idő	irány	állomás
10 ¹⁸	indul	BÁTASZÉK	7 ¹¹	érkezik	DOMBÓVÁR
10 ⁴²	érkezik	Mórág	6 ³²	indul	BÁTASZÉK
11 ¹⁷	indul	Czikó 79. sz. órh.	6 ¹⁸	érkezik	Mórág
11 ³⁶	érkezik	Hidas-Bonyhád	6 ⁰⁸	indul	Czikó 79. sz. órh.
11 ⁵³	indul	Nagymányok	5 ⁴⁷	érkezik	Hidas-Bonyhád
12 ¹¹	érkezik	Szászvár-Máza	5 ³⁷	indul	Nagymányok
12 ²⁴	indul	Szászvár megáll.	5 ²⁴	érkezik	Szászvár-Máza
12 ⁴⁵	érkezik	Szalatnak	5 ⁰⁷	indul	Szászvár megáll.
1 ⁰⁷	indul	Mágocs	4 ¹²	érkezik	Szalatnak
1 ²⁷	érkezik	Csikóstöttös 5. ó.	4 ²³	indul	Mágocs
1 ³⁷	indul	DOMBÓVÁR	4 ¹⁴	érkezik	Csikóstöttös 5. ó.

Dombóvár—Bátaszék

idő	irány	állomás	idő	irány	állomás
3 ⁵⁰	indul	Dombóvár	1 ³⁷	érkezik	BÁTASZÉK
3 ⁵⁸	érkezik	Csikóstöttös 56. sz. ó.	1 ²⁷	indul	Dombóvár
4 ¹⁷	indul	Mágocs	1 ⁰⁷	érkezik	Csikóstöttös 56. sz. ó.
4 ⁴²	érkezik	Szalatnak	12 ⁴⁵	indul	Mágocs
4 ⁵⁹	indul	Szászvár megállóhely	12 ²⁴	érkezik	Szalatnak
5 ¹³	érkezik	Szászvár-Máza	12 ¹¹	indul	Szászvár megállóhely
5 ²³	indul	Nagymányok	11 ⁵³	érkezik	Szászvár-Máza
5 ⁴⁶	érkezik	Hidas-Bonyhád	11 ³⁶	indul	Nagymányok
5 ⁵⁶	indul	Czikó 79. sz. órház	11 ¹⁷	érkezik	Hidas-Bonyhád
6 ³⁰	érkezik	Mórág	10 ⁴²	indul	Czikó 79. sz. órház
6 ⁴⁹	indul	Bátaszék	10 ¹⁸	érkezik	Mórág

Oda **Baja—Bátaszék.** Vissza

idő	irány	állomás	idő	irány	állomás
7 ²⁷	indul	Baja	5 ⁴¹	érkezik	BÁTASZÉK
7 ³⁸	érkezik	F. Pörbölly	5 ³⁰	indul	Baja
7 ⁴⁷	indul	Pörbölly	5 ²⁰	érkezik	F. Pörbölly
8 ⁰⁰	érkezik	Alsónyék	5 ⁰⁷	indul	Pörbölly
8 ⁰⁴	indul	Bátaszék	5 ⁰²	érkezik	Alsónyék

Imakönyvek

reformátusok és katolikusok részére.

Kapható:

Molnár-féle könyv- és papirkereskedésben

SZEKSZÁRD, Kaszinó-bazár.

! Iparosok találkozóhelye !

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a **Kaszinó-épületben**

söresarnokot

nyitottam.

Naponta állandóan frissen csapolt **részvény-sör, kitűnő szekszárdi borok, hideg és meleg ételek** kaphatók. **Abonnánsok elfogadtnak.** — A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kéri

Ifj. Strényer Ferenc

vendéglős.

Minden pénteken halászlé és turócsusza.

ÜZLETMEGNYITÁS

Van szerencsém Szekszárd és vidéke n. é. közönségét értesíteni, hogy **Szekszárdon, a Kaszinó-bazár épületben, a főgimnázium átellenében, a mai kornak teljesen megfelelő**

nap- és esőernyőkészítő-üzletet

nyitottam, hol a legjutányosabb gyári áron mindezen nap- és esőernyő-ajándékok kaphatók a legszolidabb kiszolgálás mellett. Mindennemű javítások és behuzatások mérsékelt áron és pontos kivitelben eszközöltetnek. Üzletemet a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlva, vagyok kiváló tisztelettel

LANDAUER GÉZA

nap- és esőernyőkészítő

Szekszárd, Kaszinó-bazár-épület.

Szőlőoltvány!

Régi szőlők hiányainak pótlására 2 éves gyökerű száza

Gyökeres fásoltvány	ezre	20 K
» szépséghibával		180 »
» zöldsoltvány		90 »
Sima		160 »
Gyökeres riparia portalis vastag		90 »
» 2 éves		32 »
Sima riparia portalis		40 »
» vékony		18 »
Gyökeres hazai nemes vessző		8 »
Sima		30 »
		10 »

40 legjobb fajban, teljes jótállással, azon kötelezettséggel, hogy ha a küldött anyag meg nem felel, azt visszaveszem s a pénzt visszaadom. **Arjegyék ingyen.** Le van benne írva a Csodaszőlő, Pozsonyi fehér, Muscat Ottonel Csabagyöngye. — Hegyi borok eladása.

Borárok:

Gyöngyösi siller	Hl.	32 K
Visontai		36 »
Gyöngyösi fehér asztali		34 »
» pecsenye		38 »
Visontai Rizling		44 »
» Moskotály		70 »
» vörös bikavér		70 »

Székely I. József

Gyöngyös, Szent Urbán templom.

BATTLE AXE

Legfinomabb JAMAICA RUM

Kapható: SALAMON TESTVÉREK

fűszer-, csemege-, tea-, rum-, cognac-, bor- és ásványvízkereskedésében SZEKSZÁRD, Garay-tér.

CSAKIS EREDETI ÜVEGEKREN!

Ujdonság! Diványpárnák fényképpel.

NE TÖRJE A FEJÉT alkalmi ajándék

miatt, mert a legszebb meglepetés egy jól sikerült

fénykép

mely az egész megyében csakis

Kiss Jenő „Kossuth” műtermében

Szekszárd, Széchenyi-utca 65!

A legszebb kivitelben készülnek:

Medaillonok, nagytások, olaj- és aquarellfestmények.

Sikerért kezeskedem.

ROPS

biztonsági gyorsfőző. Tűzveszély kizárva.

Ha felborul, elalszik.

Szesz ki nem folyhat.

Szeszfogyasztásban igen takarékos.

Kapható minden jobb vasáru és háztartási cikkek árúüzletekben.

Ha valahol nem kapható, szíveskedjék hozzánk fordulni.

Képes prospektus ingyen és bermentve.

ROPS Femaru Részv.-Társ.

BUDAPEST, V., Külső-Váczi-ut 74/71.

Helybeli elárúító: 3-50

Fritz L. Gyula Szekszárd.

Fischl Lajos

butor- és épületasztalos, a „Pirnitzer József és Fiai” kereskedők házában dus raktárt tart, a legújabb és legmodernebb butorokból, szalonéből és iradaberendezésekből, részletüzletekre is. Azonkívül nagy raktárt tart vasbutorokból. Asztalos-munkák a leggyorsabban, jutányos áron készülnek.

Egy iparüzletre alkalmas

H Á Z

megvételre kerestetik

Debulay Imre

lakatos.

**Csak eredeti
orosz csomagolásban.**

Kapható:

SALAMON TESTVÉREK

fűszer-, csemege-, tea-, rum-, cognac-, bor-
és ásványvízkereskedésében

Szekszárd, Garay-tér.

Van szerencsém a nagyérdemű hölgy-
közönséget értesíteni, hogy a bécsi

Le Grand Chic

szabászati iskolájában a legújabb divatu
angol és francia nőiruha szabásmód-
szerből kiváló sikerrel levizsgáztam
és így módomban áll a legkényesebb
izléseknek megfelelően — újból megnyit
műhelyemben — a legújabb divatu
angol és francia ruhákat előállítani.

Kitünő tisztelettel:

Eisler Szelina

női szabó

Szekszárd, (Schwarczkopf-ház).

NAGY VÁLASZTÉK.

LASKÓ KÁROLY

ÉPÜLET- és BUTOR-ASZTALOS
SZERSZÁRD, SZÉCHENYI-U. 140.

Nagy választék saját készítményű
modern kivitelű butorokban. Készít
saját, valamint más rajz szerint tel-
jes lakásberendezéseket a legeg-
yszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig.
Kívánatra tervekkel és költségvetés-
sel szívesen szolgál. Készít továbbá
épületmunkákat.

LEGDIVATOSABB KIVITEL.

LEGJOBB MINŐSÉGŰ ÁRU.

JUTÁNYOS ÁRAK.

ÚJ FELVÉTELÜ

helyi látkepes levelezőlapok. **Tuck és N. P. G. genre levelezőlapok** a legnagyobb választékban kaphatók a **Molnár-féle nyomdai r. t.** könyvkereskedésében (Kaszinó bazár). Festőminták kedvező feltételek mellett kölcsönöztenek, valamint rajz- és festőszerek a legjutányosabb árakon beszerezhetők.

Ideális arc-kréme a zsirtalan
DIANA ARCZKENŐCS

nappali használatra

Az arcznak üde színt kölcsönöz és
azt bársonypuhává teszi.

Ejjeli használatra a zsirszerű

DIANA ARCZKENŐCS

szeplő, májfolt és mindennemű
arcisztatlanság ellen.

Ára 1 korona.

Diana szappan 70 fillér.

Diana hölgypor 1 kor.

Kapható:

Szeghy Sandor gyógyszer-
tárában Szekszárdon.

A szép férfi

A nők boldogsága!
A menyasszonyok
büszkesége!
A szülők öröme!

A férfini a szépség
erőre és egészségre
mutat, a szellemet és
életet boldogítja.
A szépség a férfinem-
nél is egy biztos gaz-
dagságot jelent, egy
szabadlevelet képez,
mely valamennyi kaput
kinyitni képes.

Szép mint egy Isten!

Ez csak férfiakra szólhat. Mit panaszkodtok
ti pattanások, durva bőr, kiélt arcz miatt,
mikor oly könnyű szépek lenni s szépek
maradni. Zuck^{ooh}-szappan s Zuck^{ooh}-krém
tényleg szépséget hoz, mert célja a teljes
bőrpolás s a teljes bőrpolás a drága egész-
séget hozza magával.

Daczára napi használat mellett olcsó, sokkal
olcsóbb mint a drága hasztalan kosmetika.

Zuck^{ooh}-szappan

kis csomagolásban

1 kor.

nagy csomagolásban

(ajándék) 2.50 kor.

Zuck^{ooh}-krém

közönséges tubusban

1.25 kor.

nagy tubusban

2.50 kor.

Mnti helyi egyedüliraktára Szekszárd és
vidéke, Bonyhád, Bátaszék, Tolna és Paks
részére:

Garay Drogeria Szekszárd

Széchenyi-utca. Dr. Hangel féle ház.
4-45

* FRITZ L. GYULA *

vas-, szerszám- és gazdasági gépkereskedő
Szekszárd.

*Varrógépek minden fajtában, a legkitünőbb
minőségben, a legmesszebb. menő jótállással,
valamint a legkiválóbb minőségű vetőgépek,
szecska és réparavágók, acél zakekék, darálók és*

* *konkolyozók kaphatók* *

* *kedvező fizetési feltételek mellett.* *

Tolnavarmegye dombóvári járásának főszolgabirajától.

4907/1900. sz.

Pályázati hirdetmény.

Tolnavarmegye dombóvári járáshoz tartozó **Döbrököz** községben lemondás folytán megüresedett **segédjegyzői állásra** ezennel pályázatot hirdetek. **Ezen állás javadalma a következő:** 1. Döbrököz község pénztárából évi 600 korona fizetés és 2. 100 korona lakbér. 3. a tamási m. kir. adóhivatalnál utalványozott 400 korona évi fizetékiegészítés.

Felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy születési, erkölcsi és eddigi megszakitás nélküli előéletüket igazoló bizonyítványokkal, valamint az 1900. évi XX. t.-c. 3. §-ában előirt képesítést feltüntetve oklevéllel felvesztelt kérvényüket hozzám **folyo évi október hó 30-áig** annál is inkább nyújtsák be, mert elkésetten beerkezett kérvényeket figyelembe venni nem fogom. A választás határnapját később fogom kitűzni.

Dombóvár, 1909. évi október hó 19-én.

Sörös tb. főszolgabíró.